

μαρτεῖν ἀπάντων συμβήσεται, καὶ τοὺς πολεμίους προσπαροξύναι, δι' ὑποψίας ποιουμένους τὴν ἔνωσιν. Ἐχρῆν δὲ τὰ μὲν Λατίνοις ἠνώσθαι καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, τοῖς δικαιοτάτοις τρόποις ζητεῖν, εἰ καὶ γῆς ἀπάσης ἐτυγχάνομεν κύριοι· τὴν δὲ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς πατέρας αἰδῶ μήτε Λατίνων εἴνεκα, μήτε τῶν συγγενῶν αὐτῶν, προδιδόναι, εἰ μέλλοι τις, ἐκείνην τηρῶν, ἀνθρώποις τε πᾶσι καὶ ταῖς σαρκὶ πολεμίως χρῆσθαι ταῖς ἑαυτοῦ.

Ἄλλὰ τούτων οὐδὲν ἔνιοι συνορῶντες, τί μὲν οὐ λέγουσι, τί δ' οὐ ποιοῦσι, τὰς τῶν μετρίων ψυχὰς ταράττειν δυνάμενον; Τῶν δὲ μηδὲν διαφέρειν λεγόντων, ἅ τε νῦν Λατίνοι φασί, καὶ ἅ, τοῖς ἡμετέροις πατράσι καὶ διδασκάλοις δόξαντα τὴν ἀρχὴν, καὶ ἡμῖν ὁμοίως δοκεῖ, περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν Λατίνοις, ὡς εἴ τις λέγοι μηδὲν διαφέρειν τὴν κατάφασιν εἰπεῖν ἢ τὴν ἀντικειμένην ἀπόφασιν περὶ οὐτουῶν, τούτων οὐδὲ φροντίσαι χρῆ, τοιούτων γε ὄντων. Οἱ δὲ τούτων δεινότεροι βραχέα μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ πανδήμου διδασκαλείου, νόθου δὲ τινος ἐτέρας διατριβῆς καὶ οὐδ' ἀνεκτά γε τὰ πλεῖστα πρὸς κατασκευὴν τοῦ δόγματος λέγοντες, θαυμάζειν ποιοῦσιν ἡμᾶς, εἰ καὶ ἢ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία, ταῖς ἀρχαῖς ἐκείναις τιθεμένη, συμπεραίνει τὸ πρόβλημα. Πολὺ γὰρ πλέον ἀμφισβητοῦμεν ἂν αὐτῇ περὶ τῶν ἀρχῶν, ὅσῳ καὶ μείζων σφίσιν ἔνεστι κίνδυνος· τῶν γὰρ χειρίστων οὐδὲν τι βελτίους εἰσίν. Ἄλλ' οἷς¹ ἐξεύρηται τινες ὁδοὶ πρὸς εἰρήνην, ἀρήσεις ὧν οὐδεὶς ἐγκαλεῖ, καὶ συγχωρήσεις ὧν οὐδεὶς ἀπαιτεῖ, καὶ τοῦ δόγματος βεβαιώσεις ἐν προσχήματι λύσεως, μόλις ἔθνογενεῖς τινὰς καὶ σκαπανέας καὶ τοκογλύφους

1. Cod. ἄλλοις (sic).

ἐξαπατῆσαι δύναμεναι, ἢ τινὰς τῶν καὶ πρὸ τούτου συνηρασμένων (ὀλίγη δὲ καὶ τούτων φροντίς)· ἀλλ' οἱ ταῖς ἄλλαις μηχαναῖς ἐκείναις τοὺς ἀπλουστέρους παράγειν πειρώμενοι, οὗτοι δὴ καὶ τῶν φανερώως ἀνθεστώτων, ὅπερ εἰπὼν ἐφθην, οἱ χεῖρους.

Τούτοις πᾶσιν, ἄριστε, τὴν σὴν σοφίαν ἀντέταξας, αἰ μὲν οὕτω καὶ πρόσθεν πεποιηκῶς, νῦν δ' εἴπερ ποτέ, ἐν καιρῷ, καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος αὐτῶν καθιχόμενος λόγους ἄρρηκτόν τινα τὴν ἰσχὺν κεκτημένοις, οὐ τῆς ἐνούσης σοι τέχνης μᾶλλον ἢ τῆς τῶν λόγων ὕλης τοῦτο παρασχομένης· ἀληθείας γὰρ ὑπεραγωνιζομένῳ καὶ τοῦ Θεοῦ, μένος ἐμπνευσθῆναι τι προσῆκεν ἐκείθεν. Ἄλλοι τε οὖν πολλοὶ σοὶ μεγίστην εἰσονται χάριν καὶ δι' ἐμὲ, καὶ γὰρ πρὸ πάντων ἐν τοῖς τιμίοις ἔξω σε καὶ τὰ σὰ πολλῶ πλεόν ἢ πρόσθεν, οὐ τῶν ἐν ἀρχῇ μόνον εἰρημένων ἕνεκα, ἀλλ' ὅτι δὴ καὶ τὸ ὑπὲρ Λατίνων ἐκεῖνο βιβλίον ἡμῖν μὲν οὐκ ἐδείκνυον οἱ σοὶ πεπομφότες, τὴν σὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ψῆφον ἀρπάσειν πρὶν ἡμῖν ὀφθῆναι νομίζοντες. Εἴτε δὲ καὶ πρότερον, εἴτε καὶ μετὰ ταῦτά τις αὐτῶν ἐδείκνυε καὶ ἡμῖν, οὐδεὶς ἂν ἡμῖν ἐγένετο λόγος περὶ αὐτοῦ τε καὶ πρὸς αὐτὸ, οὐχ² ὑπεροψία αὐτοῦ τε καὶ τῶν γραψάντων. Τοῖς μὲν γὰρ οὐκ ἐξ ἡμῶν γε, τοῦ δόγματος ἠττημένοις, οὐ δέον, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ τὴν κρίσιν γίνεσθαι δεῖ. Τῷ δ', ὡς ἐν Λατίνων συνηγορία, καὶ τινος ἀρτιστομίας μετῆν, οὐδὲ³ καθάπαξ ἦν ἀδιέργαστον, [εἰ μὴ⁴] πρὸς τὴν ἐκ πατέρων ἡμῖν μόνον καθήκουσαν πίστιν καὶ, ὡς πεπείσμεθα, ἀληθῆ, πλεῖστα που διενήνεκτο· οὕτω γὰρ δεῖ ἔχειν, οἷς τι τῇ δόξῃ Λατίνων

1. Hæc nos in parenthesi, ne quis dñ pro dñ legi velit.

2. Cod. οὐδ', ac deinde ὑπεροψίαν. — 3. Cod. οὐ, non οὐδέ.

4. Ante πρὸς deerat εἰ μὴ, quod e conj. addendum fuit.

ἔνεστι συνωδόν, οὐδὲ δι' ἄλλο τι. Ἐῶ δὲ, πολλάκις περὶ τῶν τοιούτων καὶ γραφῇ πεφιλοτιμημένοι καὶ λόγων πολὺ βικιοτέροις ὄπλοις τῶν ἐν γραφῇ, κόρον ἤδη λαβεῖν, ἄλλοις ἂν τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐλείπομεν. Ἀλλὰ σύ γε λαβὼν, οὐκ ἀπηξίωσας αὐτῷ τι καὶ ἀντιγράψαι, πάνυ καλῶς ποιῶν· οὐ γὰρ ὡς ἐκείνῳ μᾶλλον ἀντερῶν ἢ τοῖς πέμψασι χαριούμενος· καὶ τοὺς μὲν δι' ἄγνοιαν προσέξειν ἀντὶ τῶν πατρίων τοῖς ὑπερορίοις κινδυνεύοντας ἀποστήσων, δείξων δὲ τοῖς μήπω καλῶς εἰδόσιν, ὅπως ταῖς χθῆς² καὶ πρότριτα καινοτομίαις οὐδ' αὐτὸς τεθειμένος, ἔτοιμος εἶ καὶ συναγορεύειν, ἐπειδὴν ποτε δέη, τοῖς πρὸς αὐτὰ ἰσταμένοις. Διὸ καὶ πρὸς ἕκαστα μὲν τῶν ἐν τῷ γράμματι οὐκ ἠνέσχου δοῦναι σεαυτὸν, οὐδ' ἐλέγξαι· τὸ δὲ βᾶθρον ἅπαν ὑπορῦξαι δεῖν ᾧ· οὕτω γὰρ ἂν καὶ τὴν ἐπιτεθειμένην αὐτῷ³ τῶν λόγων κατασκευὴν πεσεισθαι κατασεισθεῖσαν. Ἄμα δὲ τινα καὶ συνηγορίαν τᾶληθοῦς τοῖς λόγοις προσέπλεξας, καὶ τοῖς οἰομένοις ἢ λέγειν τι πιθανὸν τοὺς ἀρνούμενους τὰς ἀτοπίας μενούσας ἐπὶ τῆς θέσεως (καὶ πρὸς ἐκείνας ἀναμφισβητήτως φέρη⁴ μετὰ τοῦ λόγου), ἢ συνοίσειν⁵ τι τοῖς πράγμασι τὰ μὴ κατὰ Θεὸν αὐτοῖς μελετώμενα, νοῦν τινα περὶ ἀμφοτέρων τούτων ἐνέθηκας, εἴ γε βουλευθεῖεν λαμβάνειν, οἳ τινες ἂν ποτε εἶεν οὔτοι. Σὺ μὲν οὖν τῷ ἡμετέρῳ δεσπότη Χριστῷ μεγίστην ἂν εἰδείης τὴν χάριν. Τὸ μὲν γὰρ σὺν τόκῳ σοὶ τὰς ἀναρμοστίας ἀντιστρέφειν ἐκείνας ῥᾶδιον ὄν, οὐκ ἂν ἡμέτερον ἦν, ὡς γ' ἐν τῷ νῦν σχήματι⁶. τὸ δὲ καὶ συν-

1. Cod. δῆ. — 2. Cod. χθαίς.

3. Cod. αὐτῶν, nisi nos oculi fallunt; nam videtur hæsitasse librarius. — 4. Cod. φέρει. — 5. Cod. συνοίσειν.

6. Alludit ad religiosum habitum, quem jam, ut videtur, induerat, etsi fortasse monasticam vitam nondum professus.

αγορεύειν ὡς φίλα που λέγοντι, ἐκ τῆς κατὰ Χριστόν σοι γέγονεν ἀληθείας, ἣν ἐν τῷδε σου τῷ συγγράμματι προστησάμενος τοῖς ἐκείνῃ που πλέον συνάδουσιν, ἀντὶ Λατίων συνέστης ἡμῖν, καὶ ἀμφοτέρων τῷ Χριστῷ προσκειμένων. Ἐγὼ δὲ χάριν ὑπὲρ πάντων εἰδὼς αὐτῷ, μισθόν τινα ἐκεῖθεν μενῶ, ὧν τε τῇ σῆ φιλία προσέκρουσα, προφάσει τοῖς ὑπὲρ Ἀριστοτέλους χρησάμενος λόγοις (ἄλλως γὰρ οὐδενί ποτε ἀνθρώπων ἐπαχθῆς ὠφθην λόγῳ τε καὶ ἔργῳ μηδενὸς εἶνεκα), καὶ ὧν ἐν Τιθωνεῖῳ σύ τε τῷ γήρα οὐ μᾶλλον νεανιεύσασθαι προήχθης ἢ παραφθέγγασθαι· ἀρκεῖ γὰρ οὕτως εἰπεῖν, καὶ σύ γ' ἂν συγγνοίης τοσοῦτον ἀντὶ πολλῶν τῶν πανταχόθεν σῶν λέγοντι. Καὶ εἶπερ οἶόν τε ἦν, εὐξάμην ἂν καὶ μάτην ἠνωχληκένοι σου τῇ φιλίᾳ· σύ τε γὰρ οὐκ ἂν ἦσθα χείρων, καὶ ἡμῖν τό γε συνειδέναι καλῶς ὑπ' οὐδεμιᾶς χείρονος κεινηῆσθαι προφάσεως ἐξήρκεσεν ἂν πρὸς τοὺς φιλοσοφίας τε καὶ φιλίας νόμους, ἐπὶ τε Θεοῦ καὶ πάντων ἀνθρώπων δικαζομένοις. Ἀλλὰ καὶ ταύτην ἡμῶν ἀφείλου, φεῦ, τὴν ἐλπίδα, πρὸς τὰ ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου σιωπήσας ἐκῶν. Οὐ γὰρ ἂν τις πεισθεῖη ῥαδίως, ἄνευ τῶν ἐπιλόγων μόνων τὸ σύμπαν ἀφῆχθαι σοι Πλάτωνός τε καὶ Ἀριστοτέλους τῶν διαφορῶν πέρι. Καὶ δευτέρον λόγον ἐνίσταμαι σὺν Θεῷ· ἐγκαινται γὰρ οὐκ ὀλίγοι, καὶ οὐκ ἐάσειν φασίν, ὑπερορᾶν προαιρούμενον· ὅθεν συγγνώσῃ βιαζομένοις, εἰ μὴ πειθοίμεθά σοι κελεύοντι σιωπᾶν, ὁπῆ γοῦν, ὡς μηδὲν ὑγιᾶς περὶ ὄτουοῦν λέγειν ἔχοντας¹. Καὶ σοῦ μὲν, καὶ ὧν ἀντιγέγραφας, ἥκιστα γε καθάφομαι, ὡς καὶ ἐν προοιμίοις εἴρηται, διὰ τε τάκεῖ εἰρημένα, καὶ τὸ πολὺ μὲν αὐτὰ ἀπέχειν τοῦ, ὡς δὴ

1. Cod. ἔχειν λέγοντας.

βλασφέντα τι ὑπ' αὐτῶν, τρέψαι με πρὸς ὀργήν· αὐτὸν δ' ὑπὲρ μὲν τῶν Ἀριστοτέλει διαφερόντων κἂν ἀγανακτῆσαι ποτε δίκαιως, μὴ ὅτι γε ὑπὲρ τῶν ἀξυμβλήτως μειζόνων· φέρειν δὲ ἀνεξικακῶς τὰ πρὸς ἐμὲ οὐδὲν τι ἥττον Σωκράτους μεμαθηκέαι, οὗ δὴ οἶσθα ἐκεῖνο τὸ θαυμαζόμενον· ἄλλως τε καὶ μηδὲν εἰδέναι οὐ νῦν πρῶτον σοί γε ἰσχυριζομένῳ, ἀλλ' ἐκ πλείονος ἐμαυτῷ¹ πεπεισμένον, καὶ ὁσημέραι μᾶλλον πειθόμενον. Οὔτε τοίνυν τῶν δευτέρων σοι τούτων ἀγωνισμάτων, ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τοιούτῳ ἤθει ἐκδεδομένων καὶ οἷον αὐτὸς τὸ τῶν ἐμῶν λόγων εἶναι διασύρεις, ὡς λέγουσι, λαιπὸν φροντίζειν με δεῖ· οὔτε τοῖς ἐμοῖς ἐκείνοις προύργου συναγορεῦσαι², δεδρακότα γὰρ, ὡς σὺ δηλοῖς ἐπαγωνιζόμενος, καὶ τὴν προτέραν σοι ῥίψαντα συγγραφὴν, ὥστε καὶ δεῖσθαι λόγων ἐτέρων πειρωμένων αὐτὴν ἀνεγείρειν, ἅμα δὲ τινος καὶ καταφυγῆς ἐς τὸ μηδὲ πάνυ σοι σπουδάσαντι συγγεγράφαι· πεφροντισμένοι³ δὲ, οὐδ' ἂν⁴ ἡμεῖς ἐπήλθομεν δήπου, οὐδεμιᾶς ἂν δέοιτο συμμαχίας, ἡνυσμένου σφίσι καλῶς ὃ προύθεντο. Ἐξ ὧν δὲ περὶ τοῖν φιλοσόφῳιν ἐρῶ, καὶ τούτοις ἀμφοῖν ἅπαν μετὰ σώφρονος εὐφημίας ἀπαντήσεται τὸ προσῆκον⁵

1. Cod. ἐμαυτόν. — 2. Cod. συναγορεύσω.

3. Cod. πεφροντισμένη.

4. Rectius esset οὐδ' εἰ, ac deinde ἐδέοντο : sed veremur ne tota periodus laboret, sic restituenda : πεφροντισμένοι γὰρ οὐδ' ἂν ἡμεῖς ἐπήλθομεν δήπου, οὐδ' ἂν οὐδεμιᾶς δέοιτο συμμ.

5. Illud alterum philosophicum certamen, quod nunc assumit Scholarius, an unquam adierit incertum est.

X.

ΜΙΧΑΗΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΗ,

ἐκ τῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν, ἐπιστολὴ α΄.

Γεμιστῷ τῷ Πλήθωνι.

Εἴ τι με¹ καὶ πρότερον ἄλλο, καὶ τὸ καλῶς μὴ γραφειν εἰδέναι σοὶ μὴ γράφειν ἠνάγκαζεν, οὐκ ὀλίγην ἐμοὶ ἀτιμίαν ἔχον νομίζοντα, δοκεῖν μὲν εἰδότα τοῖς πλείστοις, αὐτῷ δὲ σοὶ τούναντίον μηδοτιοῦν ἐπιστάμενον. Ἐπεὶ δ' ὀψέ μοι τὸ σοὶ περὶ λόγους φαῦλον φανῆναι τοῦ σέ μοι φιλούμενον ἀγνοεῖν προτετίμηται, οὐκ ἀτιμίαν μοι μᾶλλον ἔδοξεν ἔχον, σοὶ τῷ ἄλλῳ Πλάτωνι ἐπιστεῖλαι, ἢ τὸ ταύτη γε ἀντικείμενον. Ἐγὼ γὰρ ἐκεῖνός εἰμι ὁ τῷ Γενναδίου λόγῳ ἐκκεκλωφῶς, Κρητὶ τῷ Δαρείῳ σοὶ κομίσασθαι δεδωκώς· μαρτυρεῖ μου τῷ λοιπῷ τοῖν λόγοιν τῷ λόγῳ, τὸ μὲν πέρας, τὸ δ' ἀρχὴ ὄντε· ὧ σοι πεπομφέναι οἶμαι λαβόντα² τὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀρχιερέα· οὐχ ἕνα καὶ ταῦτα λαβῶν φαῦλα ὄντα ἐλέγξης· τὰ γὰρ τουτωνὶ πολλῶ πλείω καὶ ἀναγκαῖα, τοιαῦτα ὄντα ἐφάνη· ἀλλ' ἵν' ἐκείθεν οἶον

1. Ined. ex codice Parisiensi 205 (suppl.), fol. 74, qui codex ab Aristobulo Apostolii filio descriptus est. Ibi autem in titulo, ut apud nos, Μιχαήλου Ἀποστόλη (sic), sine articulo intermedio.

2. Cod. λαβόντα (sic), sed suspicamur λαθόντα legendum, alia nempe syntaxi, ut jam non ipse patriarcha librum miserit, sed Darius Cres, clam patriarcha Metrophane, cujus fortasse ministeriis addictus erat.

ὄντα με περὶ σέ γνούς, σχῆς τε οἰκεῖον, καὶ τῷ τῶν σῶν φοιτητῶν ἐγγράφῃς χορῶ. Ἄλλ' ὅτι μὲν εἰμι σός, καὶ θανεῖν ἠδίστα ἂν αἰροίμην ὑπὲρ σαυτοῦ, εἴ τι ἂν οὐκ ἄξιόν σου ἄκούοιμι, ἔργοις μᾶλλον, οὐ λόγοις δίκαιον ὂν τὸ τοιοῦτο φαίνεσθαι ἐγνωκῶς, ἑατέον μοι φάναι ἐν τῷ παρόντι οἶμαι δῆ. Τὴν δ' αἰτίαν ἧ μέ σοι γράψειν μάλιστα ἐπεπέικει, νῦν εἰπεῖν, ὡς οἶόν τε, ἔρχομαι. Ἐμοὶ τὴν καρδίαν εἰσέδῃ θεῖου Πλάτωνος ἔρωσ, εἴτε τοῦτο παθάντι τῷ τιμᾶσθαι τοῖς ἀρίστοις τὴν ἄνδρα (φιλεῖ γὰρ ἄνδρὸς εὐφημία καὶ τοὺς μὴ πάντῃ τοῦτον εἰδότης φιλεῖν ἀναγκάζειν ὡς τὰ πολλὰ), εἴτε τῷ τάκεινου μετρίως διδάσκεισθαι· καὶ ἦν ἂν ἐκείνου δόξαν οὐκ ὀρθῶς τισι κρινομένην ἀκούοιμι, οὐχ ὅσον ἂν βουλοίμην ὑπεραπολογεῖσθαι δυνάμενος, ἐγκαλυψάμενος ἄπειμι. Ἐμοὶ μὲν δῆ πολλοῖς καὶ ἄλλοις τουτουῖ δόγμασιν οὐκ ὀλίγοι λέγοντες τάναντία, τῶν οὐκ ὀρθὰ λέγειν εἰδότην εἰκόασιν, αὐτῷ δῆ τούτῳ τῷ κατὰ τοιοῦτου λέγειν ἀβυθαδιάζεσθαι. Σὺ δ' εἴ τι Πλάτωνος κήδη, καὶ οἷς ἂ ἐκείνῳ ὀρθὰ ἐφάνη ἀρέσκει, τούτων ὄντα με καὶ αὐτὸν ταχέως μετὰπεμψον, ὡς ἂν δυνηθεῖν τε ὑπεραπολογεῖσθαι τάνδρὸς, καὶ ἧ ἂν ἐγὼ κρίνω εὐδαιμονία ἐντύχοιμι. Ἄλλοις μὲν οὖν ἄλλα νομιζέσθων εὐδαιμονία· ἐμοὶ δὲ, καὶ οἷς ἂ ἐμοὶ δοκεῖ, σέ τε ἰδεῖν καὶ ἐμφορηθῆναι τῶν σῶν

1. Cod. σοί.

XI.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ἐπιστολὴ ε΄. Ἀργυροπούλου.

Ζεὺς¹, ᾧ πάντα δουλεύει, θεοὶ καὶ δαίμονες καὶ ψυχαί, καὶ ἅ θεῶν ἔργα, ἧ θεῶς ὁ Πλάτων διακελεύεται, Ἑρμῆς τε, ᾧ λόγον ἐνέταξεν ὁ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστω τάξεις τε αἰδίου καὶ ἐνεργείας διανεμᾶμενος; καὶ οἱ τοῦ γένους ἡμῶν εὐλόγησι κήδεσθαι, καὶ τῆς ἐμῆς, εἰ οἷόν τ' εἶπειν, σωτηρίας καὶ ὠφελείας ἀντιποιούμενοι, ἐς τὸ ἱρόν² τέμενος τοῦ Διὸς, ὃ Μίνως ἐκόσμηε τε καὶ Ῥαδάμανθυς, κατηνάγκασαν ἀφικέσθαι. Δῆμῳ γὰρ παλαιῶν ἐντετυχηκῶς φιλοσόφων, ὧν ἔργον μοι βουλομένῳ καταριθμεῖν τὰ ὀνόματα, Θεόν τε ἔγνω τὸν τοῦ παντὸς ποιητὴν καὶ, ὅτε δεῖ, προνοούμενον, οἷς τε λόγοις κυβερνᾶται τὸ πᾶν, καὶ ὅπως γένος ἀνθρώπων διαιτᾶται τε καὶ δεδιήτηται. Καὶ σοὶ δὲ τῷ ἐμαυτοῦ φίλῳ, ὅτε θεῶν τις κατελθὼν προνοήσαιτο, τῶν θεῶν μοι ἀγαθῶν μεταδώσω. Θουραίων δὲ ἀγαθῶν εἰ τῆδε³ κατηρκότες οὐ μετεσχηκάμεν, καὶ

1. Ined. ex eodem cod. 205 (suppl.), fol. 79 v. Nomen Argyropuli, etsi in codice nostro obsolevit, reficitur e codice Scoriacensi 75, juxta Milleri catalogum, p. 71. Scripta est vero hæc epistola, quum auctor jam Plethoniæ doctrinæ initiatus, id quod vel a primis lineis hujus fragmenti satis elucet, Sparta Byzantium atque inde in Cretam devectus, ibi moraretur, intentus describendis quorundam philosophorum (fortasse neo-platoniorum) libris a se repertis. — 2. Sic cod. poetice, non ἱρόν.

3. In Creta nempe, ubi inopiæ oblectabatur. Cfr. epist. sq.

τοῦτο θεῶν ἡγουμεθα δῶρον. Τοῦτι γὰρ τὸ θνητὸν¹, εἴ
οὐ πάντα φέεται πάθη θνητὰ, εἴ τινος ὕλης ἐντύχοι τῶν
παθῶν δεκτικῆς, τάχιστα τε ἀπαυθαδιάζεται, καὶ τὸν
κυβερνητὴν παρακρουσάμενον, ὅπου βούλεται τε καὶ πέ-
φυκεν ἄπεισι, καὶ τὰ οἰκεία προσαπεργάζεται. Τούτων
τοίνυν τῶν λόγων ἡμεῖς εἰκότως² ἐχόμενοι, οὐχ ὅπως
πάνθ' ὑποίσοιμεν ἂν ὅσα δοκοῖη τῆ³ δαίμονι, ἀλλὰ καὶ
χάριν εἰδέναί δικαιοὶ ἂν εἶημεν προσοφείλοντες. Ἐπὰν δὲ
ἡμῖν διαπραχθεῖν τὸ βούλημα, τοῦτα δ' ἐστὶν, ἢ τῶν
ἐξευρημένων ἡμῖν φιλοσόφων δεσπόσειν, ἢ μὴ ἀπάραι⁴
τῶν τῆδε, θεοσεβῆς ἡμᾶς διαδέξεται Πλήθων, Θεῶ καὶ
τοῦτ' εἰ δοκοῖη.

XII.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ἐπιστολὴ λβ'. Τῷ αὐτῷ.

Ἐσπέρας⁵, ὅτε ἤδη συνεσκόταζεν, ἄραντες ἐκ Βυζαν-
τίου, τὸ τῆς Προποντίδος διεπλέομεν πέλαγος, γαλη-
νηαῖον⁶ ἡμῖν ἄνεμον τοῦ Ποσειδῶνος ἐμπνεύσαντος, ἅτε

1. Confer similia, lib. III de Legibus, pag. 144, extr.

2. Cod. εἰκότος. — 3. Sic cod. feminino articulo, id est, τῆ τύχη.

4. Cod. ἀπάραι.

5. Ined. ex eodem codice 205 (suppl.), fol. 85. Scripta autem vi-
detur hæc epistola post superiorem, quum fortasse Apostolius de
navigatione sua per literas interrogatus ab Argyropulo fuisset.

6. Cod. γαληνηαῖον (sic).

νέον αὐτὸν ἐγνωκόσι καὶ τὸν αὐτοῦ γε πατέρα¹, μηδὲν τι τοιαῦταν, νῆ Δία, πρῶτον ἰδοῦσιν, ὅτε τούτων ἤμεν ἐν ἀγνωσίᾳ². Καὶ πρὶν τέτταρας ἡμέρας ἐκτελεσθῆναι, μηδενός του τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ πειραθέντες δεινῶν, ἦν³ Μίνως Διὸς παῖς ἐκόσμηι τῇ εὐνομίᾳ, κατήρκαμεν, πάντ' ἄνω καὶ κάτω τὰ τῆς πόλεως εὐρηκότες, πόλεμόν τε κακόν, καὶ ἀφορίαν τῆς Δήμητρος, ταῦτα δὴ τὰ γινόμενα, οἷς δὴ, καὶ οὐ ἔνεκεν ἐγεγόνειμεν⁴, ἀπώλεσαμεν. Οὐδὲ γὰρ οὐδ' εἰσὶν οἱ παρ' ἐμέ φοιτῶντες τῶν τεττάρων ἐπέκεινα, τοῖς τε ἄλλοις ἃ ἡμῖν προκατείλεται, καὶ μάλιστα⁵ ὅτι τὰ Ῥωμαίων εἰώθησιν ἐκπαιδεύεσθαι· οἱ δέ γε ἡμῖν ὄντες, μόλις ἂν ἀρκοῖεν, ὃ πίνομεν, ὕδατι. Κακὸν οὖν φυγόντες εὖρομεν ἄμεινον, τὸ τοῦ λόγου, εἰ δὴ κακὸν ἐκεῖνο κλητέον πρὸς τόδε παρατιθέμενον. Καὶ εἰ μὲν⁶ παρόντες ἡμῖν ἐτύγχανον, Ἀπόλλωνος⁷ καὶ Διὸς μεγάλου τὸ δῶρον. Ἀλλὰ καὶ Πολυδεύκης σὺν Ἄλκινόω⁸. Οὐδὲν ἂν τὸ κωλύον εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἡμᾶς ἀφικέσθαι, ἢ τάχα που καὶ εἰς γυναικὸς βίον ἐλεύσεσθαι. Ἀλλὰ ταυτὶ μὲν οὐκ ἄνευ θεῶν ἡμῖν ὠμαρτήκει, μὴ τίνος τῶν θυραίων ἀγαθῶν ἀπολεαυκότες, τάχιστα τε⁹ ἐντεῦθεν ἀπίωμεν⁹ πρὶν τὸν ἱερὸν τοῦ Διὸς σηκὸν κατιδεῖν, καὶ τῶν ἄλλων θεῶν ἀσπασσῆναι τὰ ἀγάλματα¹⁰. Πάντα μὲν οὖν ἡμῖν ὑποιστέα,

1. Etiam hoc prorsus Plethonium disciplinam sapit, quod Neptunus Jovis filius fiat, sicut in libris de Legibus ubique.

2. Id est, priusquam a Plethone initiati fuissetus.

3. Suppl. εἰς γῆν. — 4. Nempe ut docendis græcis literis victum sibi compararet. — 5. Cod. εἰ μή. — 6. Cod. ἀπολλωνιος.

7. Cod. ἀλκινόω. Proverbium videtur esse de fati lege nemini, ne Semideo quidem, vitanda.

8. Vacat τε, vel fortasse deest aliquid.

9. Cod. ἀπίωμεν.

10. Sane hæc omnia paganum sonant.

τούτους ἔχουσι τε συμμάχους, καὶ οὗσπερ ἔφημεν ἴ γραφουσιν. Οὐδὲ γὰρ μεταβαίημεν ἄν, ἔστ' ἄν διδοίη Θεὸς ἅ ἄν βουλόμεθα διανύσαι. Εἴτ' αὖθις² δεισίθεος ἡμᾶς διαδέξεται Πλήθων, σοὶ καὶ τοῦτ' εἰ δοκοίη³.

XIII.

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΧΑΡΙΤΩΝΥΜΟΥ

Ὑμνωδία τῷ σοφωτάτῳ διδασκάλῳ κυρίῳ Γεωργίῳ τῷ Γεμιστῷ.

Τὸ μὲν ἦδη⁴ τοῦ πάθους ἀνήκεστον, καὶ τὸ τῆς συμφορᾶς ὑπερθαλλόμενον αἴφνης οὕτω πως καὶ παρ' ἐλπίδας συμβάν, σιωπὴν ἐπισκῆπτει μοι, οἷον ἐωλοκрасίαν τινὰ καὶ κατάπληξιν τῷ νῷ καταχέαν. Τὸ δὲ τῆς τοῦ ἀνδρὸς σοφίας ὑψηλὸν τε καὶ θεῖον, καὶ τὸ τῆς ζημίας οὐκ ἀνε-

1. Nempe in priore epistola, ubi de philosophorum libris sibi transcribendis agebat.

2. Supplendus videretur ὁ articulus, nisi supra θεοσεβῆς ita constructum fuisset sub epistolæ prioris finem.

3. Videtur his ultimis Apostolius subsidium aliquod seu viaticum ab Argyropulo clam expetere.

4. Ined. ex cod. Monac. olim August. 495, cujus apographum accurate factum benigne communicavit doctissimus Alb. Jahn. In titulo fidem codicis ipsius secuti sumus, ubi ὑμνωδία legitur; in codice autem Scoriariensi 137, μονωδία, teste Milleri catalogo, pag. 114, et sic Reiserus in ipso Monacensi legerat, si Fabricio fides, t. XI, p. 635, ed. Harl. Item in nostro exemplari vocatur hujus orationis auctor Ἱερώνυμος, qui vulgo Ἑρμώνυμος; sed de eo deque ejus nominibus plura nos ad præfationem nostram.